

Holdninger til ulike tema om Europa og EU

Landsomfattende omnibus
12. – 15. september 2016

Prosjektinformasjon

Formål:	Måle holdning til ulike tema knyttet til Norges forhold til Europa og EU. Temaene som er tatt opp i undersøkelsen er knyttet til overnasjonalitet, sikkerhet, Norges tilknytning og forhold til EU, og konsekvenser av Storbritannias utmelding av EU
Dato for gjennomføring:	12. – 15. september 2016
Datainnsamlingsmetode:	Telefonintervju
Antall intervjuer:	1001
Utvalg:	Det er trukket et representativt utvalg av befolkningen over 18 år. Utvalget er trukket tilfeldig fra Bisnodes database over telefonnumre i Norge. Andelen mobilnummer i utvalget utgjør over 70 prosent.
Vekting:	Resultatene er vektet i forhold til kjønns- og alderssammensetningen i befolkningen.
Feilmargin:	Resultatene må tolkes innenfor feilmarginer på +/- 2 – 3 prosentpoeng for hoved frekvensene. Feilmarginene for undergrupper er større.
Oppdragsgiver:	Europabevegelsen
Kontaktpersoner:	Kirsti Methi
Respons konsulent:	Idar Eidset

Hovedtall oppsummert

Denne undersøkelsen har dreiet seg om å måle nordmenns holdning til ulike tema knyttet til Norges forhold til EU og Europa.

Det første spørsmålet tok opp temaet overnasjonalitet. Vi stilte spørsmål om i hvilken grad ulike saksområder bør tas på nasjonalt nivå eller overnasjonalt nivå.

4. Norge deltar i internasjonalt samarbeid gjennom ulike organisasjoner slik som EFTA, NATO og FN. I enkelte situasjoner kan disse organisasjonene ta beslutninger på vegne av sine medlemmer. Dette omtales som overnasjonalitet.

Jeg skal lese opp noen saksområder, og for hvert av dem vil jeg gjerne vite i hvilken grad du mener beslutninger bør tas på et nasjonalt nivå eller på et overnasjonalt nivå. Her vil jeg at du svarer på en skala, der 1 betyr at beslutningene i all hovedsak bør tas på nasjonalt nivå, og 5 betyr at beslutningene i all hovedsak bør tas på overnasjonalt nivå

a) Forsvar og sikkerhet.

	Respons september 2016
1 – På nasjonalt nivå	35 %
2	14 %
3	23 %
4	12 %
5 – På overnasjonalt nivå	12 %
Ikke sikker	3 %
<i>Gjennomsnitt</i>	2,5
Antall spurte	1001

Forsvar og sikkerhet er et saksområde som flest mener bør tilligge det nasjonale nivået. 35 % svarer 1 på skalaen, noe som betyr at beslutninger på dette feltet i all hovedsak bør tas på nasjonalt nivå. I andre enden av skalaen er det 12 % som svarer 5, noe som betyr at beslutninger på dette feltet i all hovedsak bør tas på overnasjonalt nivå. Hvis vi definerer midten på skalaen som 3, ser vi at gjennomsnittsscoren er under midten med 2,5, altså at befolkningen heller mot at dette er beslutninger som bør tas nasjonalt. De yngste (under 30 år) skiller seg noe fra de øvrige aldersgruppene, ved at de i litt større grad mener slike beslutninger bør tas overnasjonalt. Utover dette er det ikke særlige utslag når vi bryter ned på bakgrunnsvariablene.

Ser vi dette i forhold til politisk ståsted, er oppfatningen om at dette hovedsakelig bør besluttes på nasjonalt nivå i stor grad gjennomgående blant alle partiers velgere. Der vi finner flest som mener dette bør besluttes på overnasjonalt nivå finner vi blant Høyres velgere, og i noen grad Frps og Aps velgere.

Dersom vi forenkler skalaen ved å slå sammen 1-2 til mest nasjonalt nivå, og 4-5 til mest overnasjonalt nivå, får vi følgende fordeling.

	Respons september 2016
Mest nasjonalt nivå	49 %
Både nasjonalt og overnasjonalt	23 %
Mest overnasjonalt nivå	24 %
Ikke sikker	3 %
Antall spurte	1001

Denne forenklete framstillingen viser at omtrent halvparten av nordmenn mener at beslutninger om forsvar og sikkerhet i størst grad bør tas på nasjonalt nivå, mens 24 % mener at slike beslutninger i størst grad bør tas på overnasjonalt nivå. 23 % mener beslutninger på dette feltet i like stor grad bør tas overnasjonalt som nasjonalt.

b) Miljø og klimapolitikk

	Respons september 2016
1 – På nasjonalt nivå	22 %
2	9 %
3	18 %
4	17 %
5 – På overnasjonalt nivå	32 %
Ikke sikker	2 %
<i>Gjennomsnitt</i>	<i>3,3</i>
Antall spurte	1001

I motsetning til forsvars- og sikkerhetspolitikk, mener flest at beslutninger som omhandler miljø og klima i størst grad bør tas på overnasjonalt nivå. 32 % svarer her 5 på skalaen, mens 22 % svarer 1. Gjennomsnittsscoren på dette spørsmålet er 3,3, som altså betyr at befolkningen heller mot at beslutninger innen miljø og klima bør tas på overnasjonalt nivå. Vi finner her en relativt klar tendens til at andelene som mener beslutninger på dette området bør tas overnasjonalt er høyest blant de yngste, og at disse andelene reduseres jo eldre man er.

Det er blant Rødt, SVs, Venstres og MdGs velgere vi finner størst oppslutning omkring det overnasjonale. Laveste andeler som mener at beslutninger på dette feltet bør tas overnasjonalt, finner vi blant Frps og Sps velgere.

En forenklet skala viser følgende svarfordeling på dette området.

	Respons september 2016
Mest nasjonalt nivå	31 %
Både nasjonalt og overnasjonalt	18 %
Mest overnasjonalt nivå	49 %
Ikke sikker	2 %
Antall spurte	1001

Vi ser her at halvparten (49 %) av de spurte, mener dette er beslutninger som i størst grad bør tas på overnasjonalt nivå. Knapt 1/3 (31 % mener dette er beslutninger som i størst grad bør tas nasjonalt, mens 18 % mener dette bør skje i like stor grad nasjonalt som overnasjonalt.

c) Flyktning- og innvandringspolitikk

	Respons september 2016
1 – På nasjonalt nivå	34 %
2	18 %
3	24 %
4	9 %
5 – På overnasjonalt nivå	11 %
Ikke sikker	3 %
<i>Gjennomsnitt</i>	<i>2,4</i>
Antall spurte	1001

Beslutninger om flyktning- og innvandringspolitikk bør ifølge nordmenn i hovedsak gjøres på nasjonalt nivå. 34 % svarer 1 på skalaen, mens 11 % svare 5. Gjennomsnittsscoren på dette feltet er 2,4. Vi finner her bare små forskjeller mellom aldersgruppene.

Også her finner vi at det er blant Rødts, SVs, Venstres og MdGs velgere vi finner flest som mener slike beslutninger bør tas på overnasjonalt nivå, mens Frps og Sps velgere i størst grad mener dette bør gjøres på nasjonalt nivå.

En grovere inndeling av skalaen, gir følgende fordeling.

	Respons september 2016
Mest nasjonalt nivå	52 %
Både nasjonalt og overnasjonalt	24 %
Mest overnasjonalt nivå	20 %
Ikke sikker	3 %
Antall spurte	1001

d) Økonomisk politikk

	Respons september 2016
1 – På nasjonalt nivå	47 %
2	23 %
3	18 %
4	5 %
5 – På overnasjonalt nivå	4 %
Ikke sikker	3 %
<i>Gjennomsnitt</i>	<i>1,9</i>
Antall spurte	1001

Økonomisk politikk er det saksområdet som flest mener at bør tilligge nasjonalt nivå. Hele 47 % svarer 1 på skalaen, mens bare 4 % går til den andre ytterkant og svarer 5. Den gjennomsnittlige scoren er dermed også så lav som 1,9. De spurte er ganske samstemte på dette spørsmålet uavhengig av hvilke bakgrunnsvariable vi bryter ned på. Dette gjelder også når vi ser på politisk tilhørighet.

	Respons september 2016
Mest nasjonalt nivå	70 %
Både nasjonalt og overnasjonalt	18 %
Mest overnasjonalt nivå	9 %
Ikke sikker	3 %
Antall spurte	1001

Videre ønsket vi å kartlegge hva befolkningen oppfatter som den største sikkerhetstrusselen mot Europa i dag. Vi leste opp fire trusler, og ba dem vurdere hvilken av dem de anså som den største sikkerhetstrusselen i dag.

5. Av følgende – hva oppfatter du som den største sikkerhetstrussel mot Europa i dag?

LES OPP 1-4

	Respons september 2016
Terrorisme	47 %
Flyktningsstrømmen til Europa	15 %
Internasjonal datakriminalitet	12 %
Konflikter mellom stater i Europa	20 %
Ingen av delene	3 %
Ikke sikker	3 %
Antall spurte	1001

I lys av vårens og sommerens terroranslag ulike steder i Europa, er det kanskje ikke uventet at terrorisme er det flest ser på som den største sikkerhetstrusselen i Europa i dag. 47 % oppgir terrorisme som den største trusselen, mens 20 % mener konflikter mellom stater i Europe er den største. Flyktningsstrømmen og internasjonal datakriminalitet blir nevnt av henholdsvis 15 % og 12 %. Det er i realiteten bare mindre forskjeller når vi bryter dette ned på bakgrunnsvariablene. Vi finner en tendens til at terrorisme i større grad nevnes av kvinner enn av menn (54 % mot 40 %), mens konflikt mellom stater nevnes litt oftere av menn enn av kvinner (24 % mot 16 %).

Terrorisme nevnes oftest blant alle partiers velgere, men det er verdt å merke seg at blant Frps velgere er det nesten like mange som mener flyktningsstrømmen er den største trusselen. 40 % av Frps velgere peker på flyktningsstrømmen, mens 44 % peker på terrorisme.

I spørsmålene 6 og 7 ønsket vi å se nærmere på Norges tilknytning til EU.

6. Norge er tilknyttet EU gjennom EØS-avtalen. Mener du EU gjennom denne avtalen har bidratt mest positivt for Norge, har det bidratt mest negativt, eller har EU verken bidratt positivt eller negativt for Norge?

	Respons september 2016
EU har bidratt mest positivt	37 %
Verken positivt eller negativt	36 %
EU har bidratt mest negativt	22 %
Ikke sikker	6 %
Antall spurte	1001

Befolkningen er til en viss grad delt i synet på hvordan EU har bidratt overfor Norge gjennom EØS-avtalen. Det er imidlertid flere som mener EU har bidratt positivt enn som mener EU har bidratt negativt. 37 % mener EU har bidratt mest positivt for Norge, mens 22 % mener EU har bidratt mest negativt. 36 % mener UE verken har bidratt positivt eller negativt for Norge.

Mennene mener i større grad at EU har bidratt positivt enn kvinnene (42 % mot 32 %). Aldersmessig er det de yngste og de eldste som mener EU har bidratt mest positivt, selv om ikke forskjellene er så veldig store. Det er Venstres, Høyres, og Arbeiderpartiets velgere som i størst grad mener EU har bidratt positivt. Sps, Frps, og SVs velgere er dem som i størst grad mener EU har bidratt mest negativt.

7. Hva mener du Norge er best tjent med? LES OPP 1-3

	Respons september 2016
Bli medlem av EU	13 %
Ikke være medlem, men beholde EØS-avtalen	61 %
Ikke være medlem, og si opp EØS-avtalen	21 %
Ikke sikker	5 %
Antall spurte	1001

På spørsmålet om hvilken tilknytningsform til EU Norge er best tjent med, er det tydelig at EØS-avtalen står sterkt i befolkningen. 61 % ønsker å fortsette med den løsningen vi har i dag med å ikke være medlem, men beholde EØS-avtalen. Bare 13 % mener Norge er best tjent med å bli medlem av EU. Litt flere (21 %) mener vi bør si opp EØS-avtalen og i tillegg fortsatt stå utenfor.

EØS-avtalen står sterkest blant kvinner og blant de under 30 år. På dette spørsmålet ser vi også visse regionale forskjeller. EU-tilhengerne står sterkest på Østlandet (16 %), noe svakere på Sør- og Vestlandet (12 %), og svakest i Trøndelag og Nord-Norge (8 %). Tilhengerne av å stå helt utenfor,

også uten EØS, står derimot sterkest i Trøndelag og Nord-Norge (27 %), noe svakere på Sør- og Vestlandet (22 %), og svakest på Østlandet (19 %).

8. Tror du norsk økonomi blir mer avhengig av EU i årene fremover, blir den mindre avhengig, eller tror det ikke blir noen endring?

	Respons september 2016
Mer avhengig av EU	41 %
Mindre avhengig av EU	12 %
Ikke noen endring	42 %
Ikke sikker	5 %
Antall spurte	1001

Det er få som tror at norsk økonomi vil bli mindre avhengig av EU i årene fremover. Bare 12 % svarer dette, mens 41 % mener vi vil bli mer avhengige av EU, og 42 % mener det ikke vil være noen endring.

De siste spørsmålene tok for seg Brexit. Vi ønsket å få nordmenns syn på Storbritannias utmelding av EU, samt hvilke konsekvenser man mener dette kan få. Vi begynte med det siste

9. I juni i år stemte Storbritannias velgere for at Storbritannia skal melde seg ut av EU. Hvilke følger tror du Storbritannias utmelding av EU vil ha for ...

a) Storbritannia selv?

LES OPP 1-5

	Respons september 2016
Svært positivt	6 %
Nokså positivt	18 %
Verken positivt eller negativt	25 %
Nokså negativt	34 %
Svært negativt	11 %
Ikke sikker	6 %
Antall spurte	1001

Det er bare et mindretall som mener Storbritannias utmelding vil ha positive følger for Storbritannia selv. 24 % mener dette vil ha svært eller nokså positive følger for Storbritannia. Derimot svarer 45 % at dette etter deres mening vil ha svært eller nokså negative følger for Storbritannia.

Det er en klar tendens til at de som ser positivt på at Storbritannia melder seg ut av EU (jfr. spørsmål 10 senere), også mener dette er mest positivt for Storbritannia. 59 % av dem mener dette vil ha svært eller nokså positive følger for Storbritannia, mens bare 7 % av dem mener dette vil slå mest negativt ut. De som ser negativt på at Storbritannia melder seg ut, ser imidlertid helt motsatt på dette. Blant disse svarer 75 % at dette vil ha mest negative følger for Storbritannia, mens bare 5 % mener de vil komme positivt ut. De som verken er positive eller negative til utmeldingen, følger i stor grad sistnevntes vurderinger av utmeldelsen.

b) EU?

LES OPP 1-5

	Respons september 2016
Svært positivt	2 %
Nokså positivt	6 %
Verken positivt eller negativt	24 %
Nokså negativt	47 %
Svært negativt	15 %
Ikke sikker	6 %
Antall spurte	1001

Det er langt flere som mener Storbritannias utmelding vil ha negative følger for EU, enn for Storbritannia selv. Mens 45 % mente utmeldingen vil ha negative følger for Storbritannia selv, er det 62 % som mener det vi ha mest negative følger for EU. Bare 8 % mener utmeldingen vil ha positive følger for EU.

Ser vi dette i forhold til hvilken holdning man har til Storbritannias utmelding i spørsmål 10, ser vi her at både de som er positive og de som er negative til utmeldingen, mener dette først og fremst vil ramme EU. Blant de som er positive til Storbritannias utmelding, mener 59 % at dette vil ha mest negative følger for EU, mens 12 % mener det vil ha mest positive følger. Blant de som er negative til Storbritannias utmelding, mener 68 % at dette vil ha mest negative følger for EU, mens bare 6 % tror dette vil slå positivt ut for EU.

c) Norge?

LES OPP 1-5

	Respons september 2016
Svært positivt	7 %
Nokså positivt	16 %
Verken positivt eller negativt	52 %
Nokså negativt	15 %
Svært negativt	2 %
Ikke sikker	8 %
Antall spurte	1001

Norge derimot oppfattes å være ganske uberørt av Brexit. 52 % mener dette verken vil ha positive eller negative følger for Norge. Litt flere mener det kan ha positive følger enn negative følger for Norge. Til sammen 23 % mener det vil ha svært eller negative følger for Norge, mens 17 % mener det vil ha svært eller nokså negative følger for Norge.

De som er positive til Storbritannias utmelding tror imidlertid i noe større grad at dette kan ha positive følger for Norge. Blant disse svarer 43 % at de vil ha mest positive følger for Norge. Bare 5 % av dem mener Storbritannias utmelding vil ha mest negative følger for Norge, mens 44 % mener dette ikke vil ha noen følger for Norge. 55 % av de som er negative til Storbritannias utmelding mener heller ikke at dette vil ha noen følger for Norge. 29 % av dem mener imidlertid at dette vil ha mest negative følger for Norge, mens 12 % mener det vil ha mest positive følger.

d) Samarbeidet mellom alle landene i Europa?

LES OPP 1-5

	Respons september 2016
Svært positivt	3 %
Nokså positivt	8 %
Verken positivt eller negativt	34 %
Nokså negativt	39 %
Svært negativt	7 %
Ikke sikker	8 %
Antall spurte	1001

Heller ikke for samarbeidet mellom alle landene i Europa, vil Brexit ha særlig positive følger. Bare 11 % mener dette vil ha mest positive følger for samarbeidet landene imellom, mens 46 % mener det vil ha mest negative følger. Det er imidlertid noe eler som mener det verken vil ha positive eller negative følger, enn det vi så for Storbritannia og EU (34 %).

Igjen ser vi imidlertid en forskjell mellom de som er positive til Storbritannias utmelding og de som er negative. Mens 60 % av de som er negative til utmeldingen mener dette vil ha negative følger for samarbeidet mellom alle landene i Europa, er denne andelen 29 % blant de som er positive til Storbritannias utmelding.

Til slutt ønsket vi å måle hvilken holdning nordmenn har til at Storbritannia melder seg ut av EU.

10. Oppfatter du det som positivt eller negativt at Storbritannia har valgt å melde seg ut av EU?

	Respons september 2016
Positivt	33 %
Negativt	50 %
Verken positivt eller negativt	12 %
Ikke sikker	5 %
Antall spurte	1001

Til tross for at bare 13 % mener Norge bør bli medlem av EU, svarer halvparten at de ser på det som negativt at Storbritannia melder seg ut. 1/3 mener det er positivt, mens 12 % verken ser på det som positivt eller negativt.

Det er særlig de yngste (under 30 år) og de eldste (60 år +) som er mest negative til utmeldingen med henholdsvis 53 og 59 %. I aldersgruppen 45-59 år er det 41 % som er positive og 40 % som er negative.

Andelen som er positive til Brexit er høyest i Trøndelag og Nord-Norge med 40 %, mens den er lavest på Østlandet med 28 %. På Sør- og Vestlandet er det 36 % som er positive.

Ser vi dette i forhold til partitilhørighet, finner vi flest tilhengere av Brexit blant Sps velgere med 71 %. Men også blant Frps velgere er det et flertall som er positive til Storbritannias utmelding (57 %).

Bergen, 21. september 2016

Idar Eidset